

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Bohuslava Hnízdila a soudkyň JUDr. Brigity Chrastilové a JUDr. Milady Tomkové v právní věci **žalobkyně: T. S.,** zastoupena Mgr. Renatou Tunklovou, advokátkou, se sídlem Plzeň, Františkánská 7, proti **žalovanému: Ministerstvo vnitra,** se sídlem Praha 7, Nad Štolou 3, o žalobě proti rozhodnutí ministra vnitra ze dne 30. 8. 2002, č. j. OAM - 1640/AŘ - 2001, v řízení o kasační stížnosti žalobkyně proti rozsudku Krajského soudu v Plzni ze dne 28. 11. 2003, č. j. 59 Az 345/2003 - 42,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá**.

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Mgr. Renatě Tunklové, advokátce, se sídlem Plzeň, Františkánská 7, **se přiznává** odměna za zastupování žalobkyně ve výši 2558,50 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu ve lhůtě 60 dnů od právní moci tohoto rozsudku.

Odůvodnění:

Stěžovatelka včas podanou kasační stížností brojí proti shora označenému rozsudku Krajského soudu v Plzni, kterým bylo potvrzeno rozhodnutí Ministerstva vnitra ze dne 30. 8. 2002, č. j. OAM - 1640/AŘ - 2001. Tímto rozhodnutím byl zamítnut rozklad podaný stěžovatelkou a potvrzeno rozhodnutí správního orgánu I. stupně, ze dne 19. 7. 2001, č. j. OAM - 5743/VL - 11 - 17 - 2001, kterým byl návrh na zahájení řízení o udělení azylu zamítnut jako zjevně nedůvodný podle § 16 písm. e) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

Nejvyšší správní soud nejprve přezkoumal formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že kasační stížnost je podána včas, neboť byla podána ve lhůtě dvou týdnů od doručení napadeného rozsudku (§ 106 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, dále jen „s. ř. s“), a je podána osobou oprávněnou, neboť stěžovatelka byla účastníkem řízení, z něhož napadený rozsudek vzešel (§ 102 s. ř. s.), a stěžovatelka je zastoupena advokátem (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

Stěžovatelka v kasační stížnosti a zejména jejím doplnění uplatňuje důvody obsažené v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a b) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), když dle jejího názoru soud pochybil při posuzování právní otázky, zda je možné v jejím případě považovat Polsko za třetí bezpečnou zemi, a zpochybnila dostatečnost dokazování provedeného správním orgánem.

Stěžovatelka dovozuje, že při důsledném uplatnění principu první bezpečné země, kde má uprchlík možnost požádat o azyl, by některé státy byly značně znevýhodněny oproti státům jiným, které nemají hranice se zeměmi původu uprchlíků. Nepopírá, že Polsko lze obecně považovat za bezpečnou zemi, ale s ohledem na bezvízový styk, který tato země s Ukrajinou má, je třeba považovat její obavu ze zločineckých struktur, před nimiž utekla z vlasti, za opodstatněnou i v Polsku. Proto je v jejím případě první bezpečnou zemí až Česká republika.

Proto navrhuje napadené rozhodnutí zrušit a zároveň žádá o odklad jeho vykonatelnosti, aby mohla uplatňovat svá procesní práva před soudem.

Ministerstvo vnitra (dále jen „žalovaný“) ve svém vyjádření ke kasační stížnosti především odkazuje na obsah správního spisu a uvádí, že stěžovatelka přicestovala do České republiky z tzv. bezpečné třetí země (Polska), a on proto návrh zamítl pro jeho zjevnou nedůvodnost dle § 16 odst. 1 písm. e) zákona o azylu. Námitky stěžovatelky neakceptoval a naopak své závěry podložil odkazem na stávající českou i zahraniční judikaturu.

Ministerstvo vnitra navrhuje kasační stížnost zamítnout.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek Krajského soudu v Plzni v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s) a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

V souzené věci Nejvyšší správní soud z předmětného správního spisu především zjistil, že řízení o udělení azylu bylo zahájeno dne 19. 6. 2001. Z protokolu o pohovoru k důvodům návrhu na zahájení řízení o udělení azylu ze dne 27. 6. 2001 vyplývá, že stěžovatelka svou vlast opustila kvůli výhružkám, které byly činěny jí i její dceři, protože vydělávaly peníze. Do ČR přijela běžnou autobusovou linkou ze L. přes Polsko, protože dcera o životě zde často vyprávěla. Jelikož věděla, že je zde dobře, o možnosti požádat o azyl v Polsku nepřemýšlela.

Ministerstvo vnitra shora citované rozhodnutí odůvodnilo především tak, že podle ustanovení § 16 odst. 1 písm. e) zákona č. 325/1999 Sb. se návrh zamítne jako zjevně nedůvodný, přichází-li účastník ze státu, který ČR považuje za třetí bezpečnou zemi, nebude-li prokázáno, že v jeho případě nelze tento stát za takovou zemi považovat. Protože ministerstvo podrobně vyložilo, že Polsko představuje třetí bezpečnou zemi a jelikož

stěžovatelka před vstupem do ČR pobývala na území Polska (tzn. touto zemí pouze neprojížděla ve smyslu § 2 odst. 2 písm. b/ zákona č. 325/1999 Sb. – v tehdy platném znění), dospělo ministerstvo k závěru, že mohla požádat o azyl již v této zemi. Ke stejnému skutkovému a právnímu závěru dospěl v napadeném rozsudku rovněž Krajský soud v Plzni.

Nejvyšší správní soud konstatuje, že podle ustanovení § 16 odst. 1 písm. e) zákona č. 325/1999 Sb. (které v souzené věci žalovaný aplikoval) se žádost o udělení azylu zamítne jako zjevně nedůvodná, jestliže žadatel přichází ze státu, který Česká republika považuje za třetí bezpečnou zemi nebo bezpečnou zemi původu, nebude-li prokázáno, že v jeho případě tento stát za takovou zemi považovat nelze. Legální definici bezpečné třetí země obsahuje ustanovení § 2 odst. 2 citovaného zákona, podle níž se takovouto zemí rozumí stát jiný než stát, jehož je cizinec státním občanem, nebo v případě osoby bez státního občanství stát posledního trvalého bydliště, ve kterém cizinec pobýval před vstupem na území a do kterého se může tento cizinec vrátit a požádat o udělení postavení uprchlíka podle mezinárodní smlouvy, aniž by byl vystaven pronásledování, mučení, nelidskému nebo ponižujícímu zacházení nebo trestu. Toto ustanovení ve znění platném v době rozhodování žalovaného zároveň obsahovalo výjimku, podle níž stát není bezpečnou třetí zemí, pokud cizinec jeho územím pouze projížděl.

V souzené věci stěžovatelka především namítá, že některé země jsou uplatňováním principu požadujícím, aby uprchlík žádal o azyl v první zemi, kde je to možné, značně znevýhodněny. K tomu Nejvyšší správní soud konstatuje, že tato námitka není ve vztahu ke konkrétnímu stěžovatelčinu případu relevantní, protože se jedná o právně-politickou otázku, jejíž případné řešení nezávisí na postupu správního orgánu nebo soudu v jednotlivých případech. Tyto se naopak musejí řídit platným právním řádem, přičemž v souzené věci postupovaly zcela správně (viz níže).

Stěžovatelka dále namítá, že správní orgán ani krajský soud dostatečným způsobem nezjistily skutkový stav věci a provedené dokazování nevyhovuje požadavkům řádně vedeného řízení, zejména s ohledem na skutečnost, že v důsledku bezvízového styku mezi Ukrajinou a Polskem není Polsko pro stěžovatelku bezpečnou zemí.

K tomu Nejvyšší správní soud uvádí, že posuzování žádosti o udělení azylu ministerstvem sestává z řady procesních a materiálních hledisek, obsažených v zákoně č. 325/1999 Sb., které je nutno vidět v jejich vzájemné provázanosti a také souslednosti. Jestliže tedy v daném případě byla žádost o azyl stěžovatele zamítnuta z důvodu, že přichází z třetí bezpečné země (§ 16 odst. 1 písm. e/ cit. zákona), není možno žalovanému vytýkat, že se podrobně nezabýval případnou existencí důvodu pro udělení azylu podle § 12 tohoto zákona, neboť by to bylo nadbytečné. Řečeno jinými slovy: i když by žalovaný shledal, že stěžovatelka byla v zemi původu skutečně pronásledována z politických důvodů, nezakládalo by to její právo na udělení azylu, jestliže by přišla do ČR z bezpečné třetí země. Přitom Nejvyšší správní soud shledal, že žalovaný i krajský soud se dostatečně podrobně a přesvědčivě vypořádali s tím, že Polsko je bezpečnou třetí zemí, respektující základní práva a svobody a demokratické principy právního státu a tvrzení stěžovatelky, že by byla ohrožena ze strany ukrajinských zločineckých struktur i v Polsku, se v tomto světle jeví irelevantním.

Ve vztahu k posouzení skutečnosti, zda stěžovatelka Polskem pouze neprojížděla ve smyslu (v době rozhodování správního orgánu platného) ustanovení § 2 odst. 2 písm. b) zákona č. 325/1999 Sb., poukazuje Nejvyšší správní soud na svou konstantní judikaturu. Pojem „projíždí“ příslušnou zemí je nutno interpretovat restriktivně, a to z důvodu podstaty

a smyslu celého azylového řízení, do značné míry založeného na principu, že cizinec pronásledovaný za uplatňování politických práv a svobod ve své vlastní zemi (čl. 43 Listiny základních práv a svobod) má o azyl požádat vždy již v první zemi, kde má reálnou příležitost tento status obdržet nejdříve a kde budou garantována jeho základní práva a svobody. Takovouto zemí je zpravidla právě tzv. bezpečná třetí země ve smyslu § 2 zákona č. 325/1999 Sb. Azylové zákonodárství České republiky je totiž třeba vidět i v kontextu tendence právních úprav azylu v jiných srovnatelných demokratických evropských zemích, které rovněž vnímají právo na azyl jako právo na nezbytnou ochranu před pronásledováním v zemích původu; nikoliv však jako právo vybrat si zemi, v které žadatel o azyl bude chtít toto své právo uplatnit (uveřejněno pod č. 18/2003 Sb. NSS).

S ohledem na shora vyřčené se tak rozhodujícím kritériem pro posuzování toho, zda cizinec bezpečnou třetí zemí pouze projížděl, jeví, zda v této bezpečné zemi měl reálnou možnost požádat o udělení azylu či nikoliv. Tento názor je konformní i se srovnatelnou zahraniční judikaturou a doktrínou (podrobný přehled viz např. R. Göbel - Zimmermann, *Asy l- und Flüchtlingsrecht,* C. H. Beck, 1999, s. 90 a násl.).

V daném případě bylo zjištěno (a stěžovatelka tato zjištění nezpochybňuje), že stěžovatelka do České republiky přicestovala autobusem jedoucím ze L. přes Polsko. Cestou autobus zastavil na jednu hygienickou přestávku a při hraničních kontrolách na obou polských hranicích. Je tedy zřejmé, že stěžovatelka měla reálnou možnost požádat o udělení azylu v Polsku, tzn. v bezpečné třetí zemi ve smyslu § 16 odst. 1 písm. e) ve spojení s § 2 odst. 2 zákona č. 325/1999 Sb., a že proto žalovaný správní orgán ani krajský soud nikterak nepochybily v právní kvalifikaci, když shledaly žádost stěžovatelky o udělení azylu jako zjevně nedůvodnou ve smyslu citovaných ustanovení.

Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Stěžovatelka, která neměla v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 ve spojení s § 120 s. ř. s.) a Ministerstvu vnitra náklady řízení nevznikly. Proto soud rozhodl, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Stěžovatelce byla pro řízení o kasační stížnosti před soudem ustanovena zástupkyní advokátka; v takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 7, § 120 s. ř. s.). Ustanovené zástupkyni náleží v souladu s ustanovením § 11 písm. a) vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), odměna za převzetí a přípravu zastoupení a sepsání kasační stížnosti ve výši 2000 Kč a dále náhrada hotových výdajů ve výši paušální částky 150 Kč, tj. 2 x 75 Kč za jeden úkon podle § 13 odst. 3 citované vyhlášky, celkem tedy 2150 Kč. Protože ustanovená advokátka je plátcem daně z přidané hodnoty (dále jen „daň“), zvyšuje se tento nárok vůči státu o částku odpovídající dani, kterou je tato osoba povinna z odměny za zastupování a z náhrad hotových výdajů odvést podle zákona č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty (§ 35 odst. 7 s. ř. s.). Částka daně, vypočtená dle § 37 písm. a) a § 47 odst. 3 zákona č. 235/2004 Sb., činí 408,50 Kč. Ustanovené zástupkyni se tedy přiznává odměna v celkové výši 2558,50 Kč.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 27. října 2005

JUDr. Bohuslav Hnízdil
předseda senátu